

BO'LAJAK BOSHLAG'ICH SINIF O'QITUVCHILARIDA MUSTAQIL TA'LIM ORQALI KREATIV VA TANQIDIY TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISH

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18506608>

Kamolova Nafisa To'rg'unbayevna

Fan va texnologiyalar universiteti

"Pedagogika" kafedrası v/b dotsenti

Annotatsiya

Zamonaviy ta'lim jarayonida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mustaqil ta'limga bo'lgan munosabatini shakllantirish va shu jarayon orqali ularning kreativ hamda tanqidiy tafakkurini rivojlantirish masalasi bugungi kunda pedagogika fanining eng dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mustaqil ta'lim o'quvchi shaxsini faol subyekt sifatida rivojlantirish, bilimni tayyor holatda emas, balki izlanish, tahlil, solishtirish va baholash orqali egallashga undaydi. Bunday yondashuv natijasida bo'lajak o'qituvchi nafaqat o'quv jarayonining ishtirokchisi, balki uni tashkil etuvchi, boshqaruvchi va yangilik yaratuvchi shaxsga aylanadi. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kreativ va tanqidiy tafakkurni shakllantirish — bu ularning kasbiy kompetensiyasining ajralmas qismidir. Kreativ tafakkur o'qituvchining pedagogik vaziyatlarda noodatiy, yangicha yondashuvlar topish, dars jarayonida ijodiy usullarni qo'llash imkonini beradi. Tanqidiy tafakkur esa pedagogik muammolarni tahlil qilish, turli nuqtai nazarlarni solishtirish, dalillarga asoslanib xulosaga kelish qobiliyatini shakllantiradi.

Mazkur maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mustaqil ta'lim jarayonida kreativ va tanqidiy tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan ilmiy-nazariy yondashuvlar, didaktik imkoniyatlar hamda metodik vositalar tahlil qilinadi. Shuningdek, tadqiqotda mustaqil ta'limning o'qituvchining kasbiy va intellektual rivojlanishiga ta'siri, shaxsiy o'sish, mustaqil fikrlash va innovatsion faoliyatni yo'lga qo'yishdagi o'rni ochib berilgan. Maqola natijalari pedagogika oliy ta'lim muassasalarida amaliyotchi o'qituvchilar tayyorlash jarayonini takomillashtirish, zamonaviy ta'lim texnologiyalarini joriy etish hamda shaxsga yo'naltirilgan ta'lim tamoyillarini yanada samarali qo'llash imkoniyatlarini kengaytiradi. Ushbu tadqiqotning ahamiyati shundaki, u bo'lajak o'qituvchilarni o'z faoliyatida mustaqil fikrlovchi, yangilikka intiluvchi, muammolarni tahlil qiluvchi va ijodiy yechim topuvchi pedagog sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Mustaqil ta'lim

orqali o'qituvchida kasbiy refleksiya, o'zini baholash va uzluksiz o'z ustida ishlash ko'nikmalari rivojlanadi, bu esa zamonaviy ta'lim tizimi uchun muhim metodologik asos yaratadi.

Kalit so'zlar

Mustaqil ta'lim, kreativ tafakkur, tanqidiy tafakkur, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisi, pedagogik kompetensiya, o'quv motivatsiyasi, kasbiy rivojlanish, innovatsion yondashuv, ta'lim sifati, ijodiy faoliyat.

ФОРМИРОВАНИЕ КРЕАТИВНОГО И КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ ЧЕРЕЗ САМОСТОЯТЕЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ

Аннотация

В современном образовательном пространстве одной из приоритетных задач педагогической науки является формирование у будущих учителей начальных классов способности к самостоятельному обучению, а также развитие их креативного и критического мышления. Самостоятельное обучение обеспечивает не только усвоение знаний, но и формирование у личности навыков анализа, сравнения, синтеза и оценки информации. Это способствует развитию профессиональной компетентности, ответственности и инновационного подхода к педагогической деятельности. Креативное и критическое мышление рассматриваются как ключевые компоненты профессиональной подготовки будущего учителя. Креативное мышление помогает педагогу искать нестандартные решения, применять инновационные методы обучения, стимулировать познавательную активность учащихся. Критическое мышление, в свою очередь, способствует объективной оценке информации, формированию умения аргументировать собственную точку зрения и принимать обоснованные педагогические решения.

В данной статье анализируются теоретико-методологические основы формирования креативного и критического мышления у будущих педагогов в процессе самостоятельного обучения. Рассматриваются педагогические условия, методы и технологии, обеспечивающие активизацию интеллектуального потенциала студентов педагогических вузов. Полученные результаты могут быть использованы при разработке образовательных программ, ориентированных на развитие личности учителя нового

поколения, способного к самостоятельному мышлению, самосовершенствованию и профессиональному росту.

Ключевые слова

Самостоятельное обучение, креативное мышление, критическое мышление, будущие учителя начальных классов, педагогическая компетенция, профессиональное развитие, инновационные методы, образовательные технологии, познавательная активность, педагогическое мышление.

DEVELOPING CREATIVE AND CRITICAL THINKING IN FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS THROUGH INDEPENDENT LEARNING

Annotation

In the modern educational context, one of the key priorities of pedagogical science is to develop the ability for independent learning among future primary school teachers and to foster their creative and critical thinking skills. Independent learning not only enables students to acquire knowledge but also cultivates essential skills such as analysis, synthesis, comparison, and evaluation of information. This approach contributes to professional competence, responsibility, and an innovative mindset in pedagogical practice. Creative and critical thinking are recognized as fundamental components of a teacher's professional development. Creative thinking allows teachers to find non-standard solutions, implement innovative teaching methods, and encourage learners' cognitive activity. Critical thinking, on the other hand, helps teachers objectively assess information, justify their perspectives, and make well-reasoned pedagogical decisions.

This article explores the theoretical and methodological foundations of developing creative and critical thinking in future teachers through independent learning. It examines pedagogical conditions, methods, and technologies that activate the intellectual potential of students in pedagogical universities. The findings can be applied in the design of educational programs aimed at preparing a new generation of teachers capable of independent thinking, self-improvement, and continuous professional growth.

Keywords

Independent learning, creative thinking, critical thinking, future primary school teachers, pedagogical competence, professional development, innovative methods, educational technologies, cognitive activity, pedagogical thinking.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi inson kapitalini rivojlantirish, ijtimoiy taraqqiyotga xizmat qiladigan, mustaqil fikrlovchi va ijodkor shaxsni shakllantirishga qaratilgan. Bugungi globallashuv jarayonida ta'lim mazmuni va metodikasiga qo'yilayotgan talablar tubdan o'zgarib bormoqda. Ayniqsa, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlashda nafaqat nazariy bilimlarni berish, balki ularning mustaqil o'rganish, tanqidiy tahlil qilish va yangicha fikrlash qobiliyatini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchining tafakkuri, dunyoqarashi va ijodiy salohiyatining shakllanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi, bu esa o'qituvchidan yuksak professional va intellektual tayyorgarlikni talab etadi. Mustaqil ta'lim bugungi pedagogika fanida shaxsni rivojlantirishning asosiy vositalaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. U o'qituvchining o'z bilimini doimiy ravishda yangilab borish, mustaqil qaror qabul qilish, muammolarga ijodiy yondashish va shaxsiy mas'uliyatni his etish kabi ko'nikmalarini shakllantiradi. Ayniqsa, mustaqil ta'lim jarayonida bo'lajak o'qituvchi o'quv jarayonining passiv ishtirokchisi emas, balki faol subyekti sifatida namoyon bo'ladi. U o'zining bilish faoliyatini boshqaradi, yangi bilimlarni izlaydi, ularni tahlil qiladi, umumlashtiradi va amaliyotga tatbiq etadi. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisi uchun kreativ va tanqidiy tafakkurning rivojlanishi kasbiy kompetensiyaning ajralmas qismidir. Kreativ tafakkur o'qituvchining dars jarayonida yangicha usullarni qo'llash, o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rag'batlantirish va ta'lim jarayoniga ijodiy yondashish imkonini beradi. Tanqidiy tafakkur esa pedagogik holatlarni tahlil qilish, faktlarga asoslangan xulosalar chiqarish, turli qarashlarni solishtirish hamda to'g'ri qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bois, bo'lajak pedagoglarda mazkur ikki sifatni rivojlantirish ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatining muvaffaqiyatli kechishini ta'minlaydi.

Kreativ va tanqidiy tafakkur, o'z mohiyatiga ko'ra, o'zaro chambarchas bog'liq bo'lgan kognitiv jarayonlardir. Kreativ tafakkur yangi g'oyalarni yaratish, noodatiy yondashuvlarni taklif etish imkonini bersa, tanqidiy tafakkur ushbu g'oyalarni tahlil qilish, baholash va eng maqbul variantni tanlash imkonini beradi. Bu ikki tafakkur turi birgalikda o'qituvchining kasbiy faoliyatida samaradorlikni oshiradi, innovatsion ta'lim muhitida muvaffaqiyatli ishlashga tayyorlaydi. Shuningdek, mustaqil ta'lim jarayonida bo'lajak o'qituvchilarda metakognitiv kompetensiyalar – ya'ni o'z fikrlash jarayonini kuzatish, baholash va boshqarish qobiliyatlari

shakllanadi. Bu esa o'qituvchiga o'z faoliyatini tahlil qilish, xatolardan to'g'ri xulosa chiqarish, o'z ustida muntazam ishlash imkonini beradi. Mazkur tadqiqotda bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mustaqil ta'lim faoliyatida kreativ va tanqidiy tafakkurni shakllantirish jarayoni tahlil qilinadi. Unda ushbu kompetensiyalarni rivojlantirishga xizmat qiluvchi metodik yondashuvlar, interfaol metodlar, refleksiv mashg'ulotlar va zamonaviy ta'lim texnologiyalarining o'rni yoritiladi. Tadqiqot natijalari pedagogik oliy ta'lim muassasalarida o'qituvchi tayyorlash tizimini takomillashtirish, ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etish hamda kelajakdagi pedagoglarda ijodiy va tanqidiy tafakkurni shakllantirishga ilmiy asos yaratishga xizmat qiladi.

MATERIAL VA METODLAR

Tadqiqotda bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida mustaqil ta'lim orqali kreativ va tanqidiy tafakkurni shakllantirish jarayonini o'rganish maqsadida zamonaviy pedagogik, psixologik va metodik manbalar tahlil qilindi. Tadqiqotning nazariy asosini mustaqil ta'lim, kreativlik va tanqidiy tafakkur masalalariga oid mahalliy hamda xorijiy olimlarning ilmiy ishlari, zamonaviy ta'lim konsepsiyalari, shuningdek, kompetensiyaviy yondashuv asosidagi metodik tavsiyalar tashkil etdi. Tadqiqot jarayonida sifatli va miqdoriy tahlil metodlari uyg'un holda qo'llanildi. Sifat tahlili yordamida mustaqil ta'lim jarayonining o'quvchi shaxs rivojiga, uning fikrlash, ijodkorlik va tahliliy qobiliyatlariga ta'siri o'rganildi. Miqdoriy tahlil esa talabalar o'rtasida o'tkazilgan kuzatuvlar, suhbatlar va so'rovnoma natijalariga tayangan holda amalga oshirildi. So'rovnoma savollari bo'lajak o'qituvchilarning mustaqil o'qish odatlari, muammoli vaziyatlarni hal etishdagi yondashuvlari, ijodkorlik darajasi va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini aniqlashga qaratildi. Tadqiqotning empirik bosqichida talabalar bilan olib borilgan mashg'ulotlar davomida ularning mustaqil o'rganish faoliyatida kreativ va tanqidiy fikrlash elementlari qay darajada namoyon bo'lishi o'rganildi. Bu jarayonda interfaol metodlardan – "Aqliy hujum", "Muammoli vaziyat", "Tahlil va bahs", "Kichik guruhlar bilan ishlash", "Loyiha asosida ta'lim" kabi metodlar keng qo'llanildi. Mazkur metodlar talabalarni faollashtirish, o'z fikrini erkin ifodalash, muammoni turli nuqtai nazardan ko'rish va samarali yechim topish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qildi. Shuningdek, tadqiqot davomida kuzatuv, tahlil, tajriba-sinov ishlari hamda pedagogik diagnostika usullaridan foydalanildi. Kuzatuv usuli yordamida talabalar faoliyatidagi o'zgarishlar, ularning mustaqil fikrlash darajasi, darslarda ijodiy yondashuv ko'rsatkichlari aniqlab borildi. Tajriba-sinov ishlari ikki bosqichda amalga oshirildi: dastlabki (diagnostik) bosqichda talabalar fikrlash darajasi o'lchandi, yakuniy (natijaviy) bosqichda esa

tajriba jarayonida qo'llanilgan mustaqil ta'lim metodlarining samaradorligi baholandi.

Tadqiqotning metodologik asosini faoliyatga yo'naltirilgan, kompetensiyaviy va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar tashkil etdi. Bu yondashuvlar yordamida mustaqil ta'lim jarayonida o'qituvchi tayyorlashning pedagogik shart-sharoitlari aniqlanib, kreativ va tanqidiy tafakkurni rivojlantirishga xizmat qiluvchi amaliy usullar ishlab chiqildi. Tahlil jarayonida shuningdek, psixologik diagnostika vositalari – tafakkur turlari, ijodkorlik darajasi va tanqidiy fikrlashni aniqlovchi testlardan foydalanildi. Bu vositalar orqali talabalar tafakkur darajasi, mustaqil fikrlashga moyilligi va muammoli vaziyatlarda innovatsion yechim topish qobiliyatlari aniqlanib, ularning rivojlanish dinamikasi kuzatib borildi. Tadqiqotda olingan natijalar statistik tahlil usullari yordamida umumlashtirildi va grafik, jadval hamda diagrammalar ko'rinishida ifodalandi. Bu esa tajriba-sinov ishlari natijasini aniq ko'rsatishga, ilmiy asoslangan xulosalar chiqarishga imkon berdi. Umuman olganda, tadqiqotda qo'llanilgan metodlar – nazariy tahlil, kuzatuv, so'rovnoma, suhbat, pedagogik tajriba va diagnostika – bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida mustaqil ta'lim orqali kreativ va tanqidiy tafakkurni shakllantirish jarayonini chuqur o'rganish va baholash imkonini berdi.

1-jadval. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mustaqil ta'limga bo'lgan munosabati (so'rovnoma natijalari asosida)

N	So'rovnoma savoli	"Ha" deb b berganlar	"Yo'q" javob anlar (%)	Izoh
1	Mustaqil ta'lim sizning kasbiy orgarligingizda muhim rol o'ynaydi hisoblaysizmi?	92	8	Aksariyat talabalar mustaqil nni o'z rivojida muhim omil biladi.
2	Siz mustaqil topshiriqlarni ijodiy lashuv bilan bajarishga harakat izmi?	87	13	Kreativlikni batlantirishga moyillik yuqori.
3	Mustaqil ta'lim jarayonida tanqidiy l ko'nikmalari rivojlanadi deb playsizmi?	79	21	Tanqidiy fikrlashga qiziqish ud, ammo amaliyot yetarli s.
4	Mustaqil ishlashda zamonaviy plogiyalardan (internet, raqamli ormalar) foydalanasizmi?	84	16	Talabalarning aksariyati yn manbalardan faol alanadi.
5	Mustaqil ta'lim jarayonida o'qituvchi altiruvchilik rolini yetarli darajada adimi?	63	37	Pedagogik yordam va vatsiya tizimi kuchaytirilishi k.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, mustaqil ta'lim bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ va tanqidiy tafakkurini rivojlantirishda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot davomida kuzatilgan talabalar faoliyatining dinamikasi ularning o'quv jarayoniga yondashuvi, mustaqil fikrlash darajasi hamda ijodiy yondashuvining sezilarli darajada oshganini ko'rsatdi. Tajriba-sinov ishlari natijasida aniqlanishicha, mustaqil ta'lim asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarni dars jarayonida faollikka, o'z fikrini erkin bayon etishga, turli muammolarga ijodiy yondashishga va ularni mustaqil hal etishga undagan. Talabalar avvalgi an'anaviy o'qitish jarayonida asosan o'qituvchi bergan bilimni yodlash bilan chegaralangan bo'lsa, mustaqil ta'lim tizimida ular mustaqil izlanishga, manbalar bilan ishlashga, o'z fikrini tahlil qilish va asoslashga o'rganganlar. Tadqiqotda o'tkazilgan diagnostika natijalariga ko'ra, tajriba guruhidagi talabalar orasida ijodiy tafakkur ko'rsatkichlari 68 foizdan 87 foizgacha, tanqidiy fikrlash ko'nikmalari esa 54 foizdan 82 foizgacha oshgani qayd etildi. Bu natijalar mustaqil ta'lim jarayonida qo'llangan interfaol metodlarning samaradorligini tasdiqlaydi. Xususan, "Muammoli vaziyat", "Aqliy hujum", "Tahlil va bahs" kabi metodlar talabalarni faol fikrlash, mantiqiy asoslash va ijodiy g'oya ilgari surishga o'rgatgan. Bundan tashqari, mustaqil ta'lim jarayonida bo'lajak o'qituvchilar o'z o'quv faoliyatini rejalashtirish, vaqtni to'g'ri taqsimlash, axborotni tahlil qilish va muhim ma'lumotni ajratib olish ko'nikmalarini ham rivojlantirdilar. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, mustaqil ta'limni samarali tashkil etish o'qituvchilarda quyidagi o'zgarishlarni yuzaga keltiradi:

- o'quvchi shaxsining o'z fikriga ega bo'lishi va uni dalillar bilan himoya qilish ko'nikmasi shakllanadi;
- dars jarayonida muammolarga noodatiy yechim topish holatlari ko'payadi;
- tanqidiy yondashuv orqali o'z va boshqalarning fikrini tahlil qilish, baholash malakalari rivojlanadi;
- ijodkorlik, refleksiya va o'zini o'zi baholash kompetensiyalari kuchayadi.

2-jadval. Mustaqil ta'lim orqali kreativ va tanqidiy tafakkur darajasidagi o'zgarishlar (tajriba va nazorat guruhleri taqqoslanishi)

Ko'rsatkichlar	Tajriba guruhi (boshlanishda)	Tajriba guruhi (yakunida)	Nazorat guruhi (boshlanishda)	Nazorat guruhi (yakunida)	O'zgarish (%)
Kreativ tafakkur darajasi	58%	88%	60%	67%	+30% (tajriba), +7% (nazorat)
Tanqidiy fikrlash	52%	83%	55%	62%	+31%

darajasi					(tajriba), +7% (nazorat)
Mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmasi	61%	90%	63%	69%	+29% (tajriba), +6% (nazorat)
Ijodiy topshiriqlarni bajarish faolligi	64%	91%	65%	71%	+27% (tajriba), +6% (nazorat)
Axborotni tahlil qilish va umumlashtirish salohiyati	57%	85%	59%	66%	+28% (tajriba), +7% (nazorat)

Tahlil jarayonida shuningdek, talabalar o'z-o'zini baholashda ham sezilarli o'sish kuzatildi. Tajriba davomida ishtirokchilarning 72 foizi mustaqil ishlash, axborot izlash va o'z bilimni nazorat qilish jarayonida ilgari bilmagan usullardan foydalanganini ta'kidladi. 64 foiz talaba esa mustaqil ta'lim natijasida o'zlarida tanqidiy yondashuv va mantiqiy fikrlash darajasi oshganini bildirgan. Tadqiqotda shuningdek, mustaqil ta'limning psixologik jihatdan ham ijobiy ta'siri kuzatildi. Talabalarda o'z kuchiga ishonch, mas'uliyat, tashabbuskorlik va o'zini rivojlantirishga bo'lgan ehtiyoj ortgan. Bu esa kelgusida ularning professional o'sishi va dars jarayoniga yangicha pedagogik yondashuvlarni tatbiq etish qobiliyatini mustahkamlaydi. Umuman olganda, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, mustaqil ta'lim – bu shunchaki o'qish jarayonining shakli emas, balki o'qituvchi shaxsining intellektual, kreativ va tanqidiy salohiyatini har tomonlama rivojlantiruvchi, uni kasbiy jihatdan o'zini namoyon etishga tayyorlovchi muhim mexanizmdir. Mustaqil ta'limning muntazam qo'llanishi natijasida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'z faoliyatiga mas'uliyat bilan yondashadigan, muammolarga yechim topishda tahliliy va ijodiy fikr yuritadigan, o'zini doimiy rivojlantirib boradigan zamonaviy pedagoglar sifatida shakllanadi.

MUHOKAMA

Mazkur tadqiqot natijalari asosida olib borilgan muhokamalar shuni ko'rsatadiki, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kreativ va tanqidiy tafakkurni rivojlantirish mustaqil ta'lim faoliyatining samaradorligini oshirish bilan chambarchas bog'liqdir. Tadqiqot jarayonida aniqlanishicha, talabalar mustaqil ishlash ko'nikmalarini qanchalik mukammal egallasa, ularning ijodiy yondashuvi va tanqidiy fikrlash darajasi shunchalik yuqori bo'ladi. Bu esa, o'z navbatida,

ularning pedagogik faoliyatga tayyorgarligini ta'minlaydi. Muhokama davomida ma'lum bo'ldiki, kreativ va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish uchun talabalar mustaqil izlanish imkoniyatiga ega bo'lishi, erkin fikr bildirish muhiti yaratilishi va ta'lim jarayonida interfaol usullardan samarali foydalanish zarurdir. Ayniqsa, mustaqil ta'lim jarayonida muammoli vaziyatlar yaratish, ijodiy topshiriqlar berish va refleksiya elementlaridan foydalanish talabalar faolligini, mustaqil fikrlash va tahlil qilish qobiliyatini kuchaytiradi. Shuningdek, tajriba natijalari shuni ko'rsatdiki, an'anaviy ta'lim shakllari bilan cheklanib qolish talabalar mustaqil qaror qabul qilish, yangicha yondashuvlarni ishlab chiqish va tanqidiy tahlil qilish salohiyatini pasaytiradi. Shu sababli ta'lim jarayoniga elektron manbalar, multimediali vositalar va onlayn platformalarni keng jalb etish orqali mustaqil ta'limning samaradorligini oshirish mumkin. Bu esa nafaqat nazariy bilimlarni chuqurlashtiradi, balki ularni amaliyotda qo'llashga imkon yaratadi.

Muhokama jarayonida yana bir muhim jihat shundan iboratki, kreativ va tanqidiy tafakkurni rivojlantirish faqat o'quv metodlariga emas, balki o'qituvchining shaxsiy yondashuvi, pedagogik mahorati va kommunikativ madaniyatiga ham bevosita bog'liqdir. Mustaqil ta'limda o'qituvchi maslahatchi va yo'naltiruvchi sifatida faol ishtirok etganda, talabalar o'z fikrini erkin ifoda etish, mustaqil qarorlar chiqarish va o'z ustida ishlashga ko'proq rag'bat topadi. Umuman olganda, olib borilgan tahlillar asosida shuni aytish mumkinki, mustaqil ta'lim jarayoniga kreativ va tanqidiy tafakkurni rivojlantirishga yo'naltirilgan topshiriqlarni integratsiya qilish talabalar ijodiy potensialini ochish, mustaqil fikrlash, tahlil qilish va muammolarga ilmiy asosda yondashish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu tariqa, bunday yondashuv bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining zamonaviy pedagogik kompetensiyalar tizimini rivojlantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot natijalari bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mustaqil ta'lim faoliyati orqali kreativ va tanqidiy tafakkurini shakllantirish o'quv jarayonining ajralmas va zaruriy tarkibiy qismi ekanini ko'rsatdi. Mustaqil ta'lim nafaqat bilimlarni mustahkamlash, balki shaxsiy intellektual salohiyatni yuzaga chiqarish, yangicha fikrlashni rag'batlantirish hamda ijodiy yondashuvni rivojlantirish imkonini beradi. Tajriba jarayonida aniqlanishicha, mustaqil izlanish, muammoli topshiriqlar, refleksiya mashg'ulotlari va interfaol usullardan foydalanish talabalar tafakkurini faol holatga keltiradi, ularda yangicha pedagogik qarashlar, tahliliy yondashuv va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'qituvchining yo'naltiruvchi va

motivatsion roli bu jarayonda muhim o'rin tutadi – pedagogik jarayon talabani mustaqil fikrga undaydigan, tahliliy mulohazaga chorlaydigan tarzda tashkil etilganda, natija samaradorligi sezilarli darajada oshadi. Shuningdek, zamonaviy axborot texnologiyalari, raqamli ta'lim platformalari va kreativ topshiriqlarni qo'llash mustaqil ta'limni yanada samaraliroq qiladi. Bunday yondashuvlar orqali bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari nafaqat kasbiy mahoratni, balki o'z fikrini tahlil qilish, baholash va asoslash kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Demak, mustaqil ta'lim – bo'lajak o'qituvchilarda kreativ va tanqidiy tafakkurni shakllantirishning eng muhim metodik asosi bo'lib, u ta'lim jarayonini innovatsion, interfaol va shaxsga yo'naltirilgan yo'nalishda tashkil etishni taqozo etadi. Shu orqali zamonaviy ta'lim tizimi uchun yangicha fikrlaydigan, mustaqil qaror qabul qiluvchi va ijodiy salohiyatga ega pedagoglar tayyorlash imkoniyati kengayadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan, 2020.
2. Shamsiddinovich M. A. Raqamli texnologiyalar talabalar mustaqil ta'limini to'g'ri tashkil etish omili sifatida: Musayev Ashurali Shamsiddinovich, Yangi asr universiteti o'qituvchisi //Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал. – 2023. – №. 1. – С. 309-313.
3. Jumayev M. Mustaqil ta'limni tashkil etishning zamonaviy shakl va metodlari. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2021.
4. Ziyomuhamedov B., To'raqulova N. Pedagogik kompetensiyalarni shakllantirish asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
5. Paul, R., & Elder, L. The Miniature Guide to Critical Thinking Concepts and Tools. – Foundation for Critical Thinking, 2020.
6. Мусаев А. Ш. Рақамли таълим муҳитида мустақил таълимни дастурий воситалар асосида ташкил этиш //E Conference Zone. – 2022. – С. 125-128.
7. 11. Мусаев А. Ш. Олий таълим муассасаларида компетентли мутахассис тайёрлашда мустақил таълимнинг ўзига хос хусусиятлари //E Conference Zone. – 2022. – С. 115-117.
8. Yo'ldosheva G. Kreativ tafakkurni rivojlantirishning psixologik asoslari. – *Psixologiya va pedagogika jurnali*, 2020, №4.
9. Bekmurodova M. Tanqidiy fikrlash texnologiyalari: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Innovatsiya nashriyoti, 2021.

10. Irisbayeva Y. Future Educators Professional Readiness to Interact with Preschool Children //Eastern European Scientific Journal. – 2019. – №. 1.